

Izjaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredniški in upravljalni prostori
2657 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIV.

Chicago, Ill., četrtek, 25. junija (June 25), 1931
Stev. — NUMBER 147

FRANCJA OGROŽENA HOOVERJEVIM NAČRTOM

Nemški ekonom pravi, da vlade stimulirajo depresijo

Washington, D. C., 24. jun. — Prav so Združene države do neformalno zagotovile, da bo Francija sprejela Hooverjev načrt enoletne suspenzije plačevanja vojnih dolgov, povzroča stališče te države predsedniku velike skrbi.

Poročila, da namerava Francija predložiti povsem drugačen načrt raje kot da bi sprejela Hooverjevo proposicijo, vzbujajo administracijo. Ameriška vlada je že obvestila Francijo, da ne bo dovolila nobene modifikacije načrta, kar pomeni, da guverner morale evropske države prejeti v celoti ali pa odkloniti. Druge poti ni.

Rumunija je odobrila načrt, ki od Združenih držav skuša dobiti garancijo, da ji bodo pomagale pri iskanju mednarodnega posojila, ki naj bi pokrilo tisto, za katero bi bila okrajšana pri reparacijah.

Reprezentanti Nemčije, Češkoslovaške, Jugoslavije in Rumunije so včeraj konferirali z državno tajnikom Stimsonom in podtajnikom Castlrom. Obljubili so, da bodo njihove vlade podpirale Hooverjev načrt.

Nemška vlada je sinoči potom svoje poslanke obvestila Washington o sprejetju načrta. Predsednik Hoover nadaljuje pogajanja v prepričanju, da bodo evropske države, ki se sedaj obotavljajo, v prihodnjih parih tednih odobrile načrt enoletnega moratorija brez pridržkov.

Konferenca Lige za industrijsko demokracijo

Delavski voditelji in ekonomski razglajajo pomankljivosti kapitalističnega sistema

Waukegan, Ill. — (FP) — "Združene države tvorijo največjo nevarnost gibanju za svetovni mir," je izjavil Clark M. Eichelberger, tajnik čikaške postojanke Nestrankarske asociacije lige narodov, na konferenci Lige za industrijsko demokracijo.

Eichelberger je urgiral delegate, naj podpirajo delo Lige narodov, ki kot mednarodna organizacija pomaga pri reševanju svetovnih problemov. "Liga ima pred seboj tri glavne naloge, ki čakajo rešitve," je rekel Eichelberger. "Te so revizija mirovnih pogodb, razorožitev in ekonomska kriza."

Ko je neki delegat označil Ligo za imperialistično organizacijo, mu je Eichelberger odgovoril, da je Zvezna bojilica socialističnih in kapitalističnih sil in napovedal, da bodo narodi v doglednem času zavrgli kapitalistični sistem in nadomestili s socialističnim. "Za razumevanje sovjetskega petletnega načrta je potrebno, da se seznanimo z obstoječimi razmerami v Rusiji," je dejal Karl Borden, tajnik čikaške podružnice LID. "V Rusiji je vojna za industrijsko neodvisnost."

"Sovjetska unija zasluži veličanski gospodarski napredek v zadnjih letih. Njeni uspehi so dokaz, da je socialistična država mogoča. Strahovi, ki jih slikajo govorniki kapitalizma, o brezverskih in trinoških bojčevskih, plašijo sedaj samo še velike in majhne otroke, toda razumni ljudje, se jih več ne boje."

Zborovanje je doseglo najvišjo točko, ko je Oscar Ameringer imel svoj bojevit govor, v katerem je razkrival hibe ameriškega delavskega gibanja. "Se nikdar v mojih 45 letih v delavskem gibanju ni bil položaj tako črn kot je danes," je rekel Ameringer. "Ameriško delavsko gibanje je bankrotiralo moralno in intelektualno. Voditelji so šlapo in korumpiranci. V očigledni miselnosti, v kateri se nabijajo milijoni brezposelnih, sprejemajo ti voditelji na svojih sestankih v Floridi resolucije, ki se ne razlikujejo od političnih nasprotnikov administracije."

"London. — Angleški državniiki nadejajo, da bodo porazili nasprotnike načrta v Italiji, Franciji in Belgiji."

Manju napoveduje vojno rumunskemu kralju
Bukarešta, 24. jun. — Dr. Julius Maniu, bivši premijer, je demisijsko kot načelnik kmetijske stranke in odstopil svoj mandat v parlamentu. Pravijo, da je to storil radi tega, da bo imel prosto roko v kampanji proti kralju Karolu, ker skuša izvajati diktaturo. Maršal Alexandru Averescu je tudi podal ostavko kot načelnik ljudske stranke.

CHICAGO GROZI ŠTRAJK CESTNIH ŽELEZNIČARJEV

Pogajanja med unijo in kompanijo v zastoju

Chicago. — (FP) — Možnost stavke uslužbencev na cestnih in nadulčnih železnicah ni izključena, kajti delodajalci zahtevajo, da uslužbenci pristanejo na znižanje mezd, podaljšanje delovnika in redukcijo delavcev.

Večje število konferenc med Amalgamated Association of Street & Electric Railway Employees in Surface Lines in Rapid Transit Company glede vprašanja mezd in delovnih razmer se je že vršilo, ki pa niso prinesle nikakega rezultata. Pogodba med unijo in delodajalci je potekla 1. junija.

Surface Lines, ki obratuje cestno železnico, je že naznanila, da namerava odslužiti tisoč delavcev 1. julija. Kot vzrok navaja poslabšanje poslovanja. Unija železniških uslužbencev šteje 20.000 članov. Pravi, da ne bo sklenila pogodbe, dokler ne pride do zadovoljivega dogovora.

Poleg mezdne redukcije delodajalci zahtevajo pravico do odločitve toliko števila delavcev, kolikor se jim vidi potrebno, odpravo poviške za nadurno delo in osemurnika.

Unija, ki se dobro zaveda kritične situacije, katere izvira iz depresije, je svesta, da bi hitro razvijajočo se industrijo olja v sovjetski Rusiji, ni povsem jasno, kajti poročila o tem močje.

Ameriška letalca proletela Atlantik

Dolgo pot čez ocean sta končala v šestnajstih urah

Chester, Anglija, 24. jun. — Wiley Post in Harold Gatty, izkušena ameriška letalca, ki sta se včeraj ob 2:27 popoldne dvignila v zrak s letalca iz Grace Harborja, Nova Foundlandija, sta danes ob 7. jutraj (čikaški čas) uspešno končala prekoceanjski polet in se spustila na tla v bližini tega mesta.

Razdaljo 2.400 milj sta preletela v šestnajstih urah in 33 minutah, kar pomeni, da sta letela s povprečno brzino 150 milj na uro. Ob 9:15, par minut potem, ko je svet zvedel o njunem uspešnem poletu čez Atlantik sta se spet dvignila v zrak iz Sealand aerodroma in poletela proti Berlinu, ki je njuna prva večja postaja v nameravanem poletu okrog zemlje.

Gomezova diktatura v Venezueli

Potisnila je deželo v bankrot, iz katerega bi se sedaj rada izkopal

Caracas, Venezuela. — (FP) — Ker je kruta Gomezova diktatura, ki drži Venezuelo v svojih pesteh že dolgo vrsto let, napravila ogromen deficit, kateri grozi deželi s bankrotom, je stari Gomez prisilil predsednika Peraza na resignacijo in odredil, da je njegov poslušni kongres, ki je igrača v njegovih rokah, postavil na Perazovo mesto ministra zunanjih zadev Cachina.

Perez, bivši načelnik vrhovnega sodišča, je bil imenovan za predsednika pred tremi leti, ko se je bil Gomez še naveličal s svojo roko podpisovati odredbe, s katerimi je pošiljal svoje politične nasprotnike in delavce voditelje v ječe in v smrt. V svojih rokah je obdržal Gomez glavno avtoriteto in oblast kot načelnik dobro plačane armade, s katero se je vzdržal na krmilu.

Nedavno je Gomez odkril, da se je davek na izvoz olja, ki so ga pošiljali Mellon, Standard Oil Co. of Indiana in Royal Dutch silno znižal. Agentje teh interesov v Venezueli so pošiljali poročila, v katerih so silkali deželo kot paradiz za kapitaliste in peli slavošpeve Gomezovi diktaturi. Toda deficit je kljub temu naraščal. Gomez je potem spodil Peraza.

Na kakšen način bo sprememba v vladi pomagala, da se Venezuela zaščiti pred kompeticijo ameriških oljnih družb in pred hitro razvijajočo se industrijo olja v sovjetski Rusiji, ni povsem jasno, kajti poročila o tem močje.

Beda v New Yorku

New York. — "Mi smo na pragu še večje depresije in položaj postaja čedalje bolj kritičen," je dejal Edward Rybicki, direktor mestne posredovalnice za delo, v apelu na delodajalce, naj preskrbe delo brezposelnim. Rybicki pravi, da industrije niso poživile svojih aktivnosti v spomladanskih mesecih, kot se je pričakovalo in da beda še vedno narašča.

Več kot 100.000 brezposelnih se je v zadnjih par tednih registriralo v mestni posredovalnici in od tega števila jih je le par sto dobilo začasno delo.

Avstralski delavci bojkotirajo ruski les

Sydney, Avstralijska, 24. jun. — Pristanišni delavci so se uprli razkladanju ruskega lesa, ki je došel iz Vladivostoka, obenem so pa opozorili delavce v vseh avstralskih pristaniščih, naj bojkotirajo ruski les, ki se pošilja v Avstralijsko.

V Braziliji kurijo s kavo

Rio de Janeiro, Brazilija, 24. jun. — Vlada je odredila, da se uniči 530.000 vreč slabše vrste kave s ognjem. Kavina srna je nagromadila v majhne grčke, njih polna s petrolejem in zažgala.

FRANCO SVARI PRED VLADO PLUTOKRATOV

V svojem govoru je opozoril poslalnke na dogodke na Portugalskem, kjer so po strmo glavljenju monarhije bankirji prišli na krmilo

Barcelona, Španija, 24. jun. — "Mi bomo imeli republiko bankirjev, akofov in generalov, če ne bomo dovolj pazljivi in opretni," je dejal major Ramon Franco, ljubljeneč španskega ljudstva in znameniti letalec, v svojem prvem govoru kot kandidat v državno zbornico na glasovnici, katere nosilec je Francisco Macia, provizorični predsednik Katalonije. Franco je obljubil, da bo posvetil svojo energijo, da se zaščiti interesi španskega proletarijata in federalne republike.

"Ko je Portugalska zapodila kralja na sličen način kot Španija," je dejal Franco, "so tudi portugalski monarhisti postali navdušeni republikanci, kot se to dogaja sedaj v Španiji. V par letih so okupirali vse važnejše pozicije in sedaj s pomočjo diktature spet vladajo državo."

"Ako bi do tega prišlo pri nas, bomo mi republikanci navallili na parlament in zapodili poslance na cesto. Poslušili se bomo letih metod kot general Pavla leta 1873, ko je razgal republikanske poslance, ki niso vrtili naloge, katere jim je ljudstvo poverilo."

Francov govor je poslušala ogromna množica, ki je pozdravila njegova izvajanja s gromovitim aplavdiranjem.

Tujezemski drobiž

Monakovo, Bavarska. — Adolf Hitler, vodja nemških fašistov, je sklical konferenco svoje stranke, da sestavi nov program akcije z osirom na Hooverjevo ponudbo moratorija.

Rio Grande do Sul, Brazilija. — Tornado je uničil mestoce Dos Carceres. Mnogo ubitih in ranjenih.

Rim, Italija. — Proces proti 124 članom roparske organizacije Mafije končan. Petnajst banditov mora iti v dožmrtno ječo, ostali pa v zapor v skupnem preko tisoč let.

Cork, Irsko. — Ameriška polarna podmornica Nautilus je tu v popravilu. Vodja ekspedicije Wilkins upa, da bo kmalu popravljena, nakar odrine proti severnemu tečaju.

Mexico City. — Nadškof Flores, apostolski delegat katoliške cerkve v Mehiki, je izjavil, da bo duhovščina v državi Vera Cruzu ignorirala zakon, ki omejuje število duhovnov. Ako državna oblast zapre cerkve po dejanje duhovni "pod zemljo".

Mexico City. — General Luis Matas, glavni indijanskega rodu Jaki v Sonori, ki je vodil vstajo teh Indijancev proti mehiški vladi leta 1927, je te dni umrl v starosti 90 let.

Devetnajst milijonov brezposelnih na svetu

Nemški ekonom pravi, da vlade stimulirajo depresijo

Chicago, 24. jun. — Povečan pridelek farmarskih produktov in surovega materiala je glavni vzrok brezposelnosti in svetovne ekonomske depresije, meni Karl Pribram, profesor ekonomije na Frankfurtski univerzi v Nemčiji.

On estimira, da je bilo koncem leta 1929 pet milijonov brezposelnih v industrijskih državah. V sledi leta 1930 je število naraslo na enajst milijonov, proti koncu leta pa se je še dvignilo na devetnajst milijonov. V tem času so se znižali dohodki od pet do šest milijard dolarjev v industrijskih državah.

Profesor Pribram je dejal, da sta zavarovanje proti brezposelnosti in vpliv delavskih unij prepredila socialne izbruhe v Evropi, medtem ko so poskušali vlad, da vzdržijo bene produktom na visoki točki, poslabšali situacijo in stimulirali produkcijo.

Nemški ekonom je podal te zaključke na zborovanju Norman Wail Harris ustanove na čikaški univerzi. Pred par leti je bil profesor Pribram načelnik statističnega oddelka mednarodnega urada za delo v Ženevi.

Rudarji se pripravljajo na stavko

Organizatorična kampanja, ki jo vodi neodvisna rudarska unija v West Virginiji, uspešna

Charleston, W. Va. — (FP) — Stavka 25.000 rudarjev na Kanawha premogovnem polju, ki jo sponzorira neodvisna rudarska unija, je gotova stvar. Premogovni operatorji so odklonili povabilo unije glede sklicanja skupne konference, ki naj bi razpravljala o kolektivni pogodbi. Rudarji sedaj glasujejo o stavki.

Izgleda, da se bo večina izrekla za stavko. Po končanem glasovanju bodo uradniki unije neodvisno posvali rudarje, naj puste delo, če se ne bodo operatorji prej premislili in se odločili, da se udeležijo skupne konference.

Neodvisna unija je otvorila kampanjo za organiziranje rudarjev v južnem delu države meseca marca in sedaj so skoraj vsi organizirani. Čas, da rudarji pokažejo svojo moč, je prišel.

UMWA je podpisala dogovor z operatorji v severnem delu države in sedaj urgira premogovne kompanije v Kanawha distriktu, da se tudi one sprejmejo. Ta dogovor ne določa zvišanje mezd. Uradniki neodvisne unije pravijo, da ga je sestavil John L. Lewis z namenom, da uniči novo unijo, ki ima močno zaslombo med rudarji.

Unija ne pričakuje, da bi jo operatorji priznali brez boja. Priprave za odločilen boj so v teku. Poslani so bili apeli na vse delavske organizacije, naj podpre neodvisno unijo v njenem pomembnem boju. Družine 23.000 rudarjev v tem distriktu štejejo približno 90.000 ljudi. Val ti, ki so sedaj ujeti v kompanijskih naselbinah, bodo odvisni od pomoči drugih, kajti kompanije bodo zaprele svoje prodajalnice v momentu, ko bo stavka oklicana.

Brezposelnost na Angleškem in v Nemčiji

London, 24. jun. — Število brezposelnih se je v problem tednu zvišalo za 18.092. Skupno število je sedaj 2.260.930.

Berlin, 24. jun. — Med 1. in 15. junijem se je število brezposelnih v Nemčiji znižalo za 65.000 kot kažejo uradne številke, ki so bile včeraj objavljene. Štiri milijone nemških delavcev je še vedno brezposelnih.

NOVE ŽRTVE V RUDARSKI STAVKI V PENNI

Serifi napadli rudarje, ubili enega in ranili štiri stavarke. — Pittsburska kompanija podpisala pogodbo z UMWA

Arnold City, Pa., 24. jun. — Štirje rudarji so bili ranjeni in ena oseba ubita, ko so serifi napadli stavarke in alimpatičarje v tem mestu. Ubit je bil 40-letni Mike Philipovick (Filipovich?). Krogi ga je zadel v srce, ko se je stopil iz svoje trgovine, da opazuje boj med rudarji in serifi.

Streljanje se je pričelo, ko je neki deček vrgel jajce v obraz nekoga pomočnega šerifa, ki je s drugimi pobojniki strahli bližnji premogovnik, katerega so piketirali stavarke. Ranjeni stavarke so bili odpeljani v Charleroi-Monessen bolnišnico.

Pittsburgh, 24. jun. — Pittsburgh Terminal kompanija je pristala na sklenitev pogodbe z United Mine Workers unijo. Pogodba se tiče premogovnikov te kompanije v zapadni Pennsylvaniji, v katerih dela 2400 rudarjev. Družba, ki je druga največja kompanija v zapadni Pennsylvaniji, je pristala na zvišanje mezd, osemurnik in izpolnitev pritožbenega odbora.

Sporazum je stopil v veljavo včeraj in bo družba takoj pričela s obratovanjem. Pogajanja je vodil podpredsednik unije Philip Murray, ki je rekel, da unija ne bo trpela, da bi "komunistični elementi" ovirali ovrnitev premogovnikov te družbe.

Pittsburgh Terminal kompanija, katero lastujejo Mellonovi interesi, je bila med prvimi, ki se je pred leti pričela boriti proti rudarski uniji. Jacksonvillsko pogodbo je zavrgla, ko se je komaj črnilo na nji posušilo. Zaprjala je rov za rovom in jih pričela ponovno obratovati pod neuničljivimi razmerami.

Pogodbo je podpisala s konservativnimi in reakcionarnimi voditelji UMW kot alternativo za priznanje NMU, ki vodi stavko in je pod komunističnim vodstvom. Radi tega je pričakovati večje konfuzije med rudarji pri obnovitvi obratovanja in tudi boji med obema frakcijama niso izključeni.

Konferenca evropskih državnikov v Ženevi

Diskuzirali bodo o načrtu ekonomskega programa, ki naj bi nadomestil avstrijsko-nemško carinsko unijo

Ženeva, 24. jun. — Načrt, ki ga je inicilirala komisija evropske unije glede ekonomskega programa, ki naj bi nadomestil avstrijsko-nemško carinsko unijo, bo predmet razpravam na konferenci ekonomskih ekspertov in državnikov, ki so se danes sešli na konferenci v glavnem stanu Lige narodov v Ženevi. Na konferenci je zastopanih deset evropskih držav, ki bodo po svojih reprezentantih razpravljali o raznih skemah, ki imajo namen ustvariti tesnejšo kooperacijo med evropskimi državami.

Države, ki so poslale svoje zastopnike na konferenco, so Belgija, Velika Britanija, Francija, Češkoslovaška, Nemčija, Italija, Holandska, Poljska, Švedska in Rusija.

Priporočila bodo predložena koordinacijskemu komiteju evropske unije, ki se snide na konferenci 6. julija, in Ligi narodov v septembru. Med glavnimi projekti sta sovjetski načrt za odpravo ekonomske vojne med evropskimi državami in proposicija Francije glede preferenčne carine, agrarnih kreditov in državna pomoč industrijskim kartelom.

Stavkaščji ribiči v Španiji so se borili več tednov za svoje zahteve. Slika jih pokazuje, ko so pri spopadu s policijo prevrtili električni voz v Pomeju.

Federated Pictures

